

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ
Мін'юст

Державним органам,
приватним і громадським
організаціям (за списком)

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Міністерство юстиції України, а саме Директорат правосуддя та кримінальної юстиції, відповідно до пункту 2.7 Порядку здійснення правового моніторингу у сферах судоустрою та судочинства, кримінальної юстиції, доступу громадян до правосуддя та безоплатної правничої допомоги, здійснення адвокатської діяльності, судово-експертної діяльності, організації примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) та банкрутства затверджений наказом Мін'юсту від 29.04.2024 № 1261/5 (далі – Порядок правового моніторингу), проводить анкетування (в тому числі, за допомогою онлайн-платформи для збору та аналізу інформації) та консультацій з державними органами, органами суддівського самоврядування, органами адвокатського самоврядування, органами системи юстиції, підприємствами, установами та організаціями, міжнародними організаціями донорів та спостерігачів, громадськими, науковими, правозахисними організаціями та іншими заінтересованими сторонами з метою пошуку шляхів вирішення визначених проблем.

Правовий моніторинг становить собою складний та поетапний процес, метою якого є контроль системності нормативно-правових актів та своєчасна розробка концепцій/пропозицій законів та інших нормативно-правових актів у тій сфері, яка потребує нормативного регулювання.

Враховуючи зазначене, просимо вас у **строк до 31 січня 2025 року** надати письмові пропозиції щодо проблемних питань та шляхів їх вирішення в рамках нижчезазначених тем правового моніторингу 2024 року:

1. Проблемні моменти стосовно визначення підстав для припинення відставки та позбавлення звання судді у разі допущення суддею у відставці поведінки, яка є несумісною зі статусом судді.
2. Проблемні моменти порядку зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово

СЕД АСКОД
Міністерство юстиції України
№ 7317/11.7/7-25 від 20.01.2025
Підписувач Банчук Олександр Анатолійович
Сертифікат 382367105294AF9704000000175A0500854ED602
Дійсний з 10.09.2024 14:27:45 по 10.09.2025 14:27:45

Національна асоціація адвокатів України
№ 466/D/1-25 від 21.01.2025
сц

вилученого майна та майна, на яке накладено арешт, під час кримінального провадження.

3. Проблемні моменти стосовно необхідності додаткового врегулювання строків та процедури апеляційного оскарження ухвали суду про звільнення засуджених від відбування покарання за хворобою відповідно до частини другої статті 84 Кримінального кодексу України.

4. Проблемні моменти оформлення комісійних та комплексних судових експертиз.

5. Проблемні моменти оформлення висновків експерта щодо попередження та обізнаності про кримінальну відповідальність, а також уточнення, що висновок експерта підготовлено для подання до суду.

6. Проблемні моменти практичної реалізації норм ЦПК, якими врегульовано порядок розгляду судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.

У додатку міститься коротка інформація стосовно питань, які розглядаються під час моніторингу.

Принадібно інформуємо, що опитування зазначених тем правового моніторингу доступне на онлайн-платформі до 31 січня 2025 року за посиланням: <https://platformonline.com.ua/login>).

Додаток: на 3 арк.

Заступник Міністра

Олександр БАНЧУК

Список розсилки

1. Верховний Суд
2. Вища рада правосуддя
3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України
4. Державна судова адміністрація України
5. Рада суддів України
6. Офіс Генерального прокурора
7. Вищий антикорупційний суд
8. Спеціалізована антикорупційна прокуратура
9. Державне бюро розслідувань
10. Національне антикорупційне бюро України
11. Бюро економічної безпеки України
12. Національна поліція України
13. Служба безпеки України
14. Міністерство соціальної політики
15. Національна школа суддів України
16. Київський апеляційний суд
17. Асоціація правників України
18. Національна асоціація адвокатів України

---

19. Академія адвокатури України
20. Головний офіс Консультативної місії Європейського Союзу в Україні
21. Програма реформування сектору юстиції «Нове правосуддя» Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)
22. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
23. Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. Проф. М.С. Бокаріуса»
24. Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз
25. Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз
26. Дніпропетровський науково-дослідний інститут судових експертиз
27. Науково-дослідному центру судової експертизи у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності
28. Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України
29. СБУ Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судової експертизи
30. Державна прикордонна служба України Головний експертно-криміналістичний центр
31. ДП «Головне бюро судово-медичної експертизи Міністерства охорони здоров'я України»
32. ДУ «Інституту судової психіатрії МОЗ України»
33. Відокремлений структурний підрозділ ДП «Інформаційні судові системи» «Центр судової експертизи та експертних досліджень»
34. ГО «Союз експертів України»
35. ГО «Всеукраїнська експертна палата»
36. ГС «Центр експертних інновацій»
37. ГО «Асоціація експертів України»

38. ГО «Спілка експертів України»
39. ГО «Всеукраїнська незалежна науково-дослідна експертна спілка»
40. ТОВ «Судова незалежна експертиза України»
41. ТОВ «Київська незалежна судово-експертна установа»
42. ТОВ «Український Незалежний Інститут Судових Експертиз»
43. ТОВ "ЕКСПЕРТНА ГРУПА "ЕС ЕНД ДІ"
44. ТОВ «Центр судових експертиз «Альтернатива»
45. ТОВ «Судово-експертний альянс»
46. ТОВ «Український центр судових експертиз»
47. ТОВ «Незалежний Інститут Судових Експертиз»

Короткий опис тем правового моніторингу 2024 року:

1. Проблемні моменти порядку зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна та майна, на яке накладено арешт, під час кримінального провадження.

Правоохоронними органами порушується питання щодо необхідності внесення змін до Порядку з метою удосконалення правил зберігання речових доказів, у тому числі тих, які регулюються Інструкцією, затвердженою наказом від 27.08.2010 № 51/401/649/471/23/125, яка визначає правила обліку, зберігання, передачі речових доказів, цінностей та іншого майна на стадії дізнання, досудового слідства і судового розгляду.

Так, зокрема, виникають питання щодо уточнення та нормативного визначення місця зберігання: озброєння (зброї, боєприпасів), військової техніки, засобів ураження, їх частин, які використовувались при здійсненні збройної агресії проти України; легкозаймистих речовин, зокрема, пально-мастильних матеріалів; грошових коштів в національній та іноземній валюті, платіжних документів, а також урегулювати правила збереження цифрових доказів тощо.

2. Проблемні моменти стосовно необхідності додаткового врегулювання строків та процедури апеляційного оскарження ухвали суду про звільнення засуджених від відбування покарання за хворобою відповідно до частини другої статті 84 Кримінального кодексу України.

Верховною Радою України прийнято постанову від 30 травня 2023 року № 3126-ІХ «Про щорічну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2022 році».

У зазначеній доповіді порушується питання щодо необхідності додаткового врегулювання строків та процедури апеляційного оскарження ухвали суду про звільнення засуджених від відбування покарання за хворобою відповідно до частини другої статті 84 Кримінального кодексу України.

3. Проблемні моменти оформлення комісійних та комплексних судових експертиз.

Досліджується необхідність вдосконалення механізму оформлення комплексу експертиз, якщо в одній постанові (ухвалі суду) викладене питання, що стосується різних галузей знань, та не містять інтегруючого завдання, загального (спільного) для всіх експертів.

Також виявлено проблеми при проведенні судової експертизи, якщо експертиза призначена як комплексна, але за своєю суттю не є такою.

4. Проблемні моменти оформлення висновків експерта щодо попередження та обізнаності про кримінальну відповідальність, а також уточнення, що висновок експерта підготовлено для подання до суду.

Сучасна нормативно-правова база України містить невідповідності у формулюваннях, які стосуються обізнаності або попередження експертів про

кримінальну відповідальність при складанні висновків. Так, пункт 4.12 Інструкції визначає обов'язкову наявність попередження (або обізнаності) про відповідальність за завідомо неправдивий висновок чи відмову від його надання. Водночас стаття 102 Кримінального процесуального кодексу використовує лише термін “попередження”, не включаючи “обізнаності”. У випадку експертиз, замовлених стороною захисту, це створює юридичні колізії, що можуть призводити до визнання висновків неналежними доказами. Для вирішення цієї проблеми потрібна думка широкого кола зацікавлених осіб щодо необхідності відповідних змін до КПК стосовно чіткої гармонізації формулювань та уніфікації вимог до висновків експертів.

Іншою проблемою є обов'язок зазначення у висновках експертів, що вони підготовлені саме для подання до суду. У багатьох випадках, особливо до відкриття провадження, замовники отримують висновки без відповідного формулювання, що змушує їх повторно звертатися за експертизою і нести додаткові витрати. На практиці такі формальні вимоги не впливають на зміст висновків і не забезпечують суттєвого впливу на процес правосуддя. Для усунення зайвого навантаження на учасників справи та експертів доцільно проаналізувати необхідність виключення вимоги про зазначення в документі фрази «для подання до суду» із процесуального законодавства та/або врегулювання цієї проблеми в інший спосіб.

5. Проблемні моменти практичної реалізації норм ЦПК, якими врегульовано порядок розгляду судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.

Існуюча правова база, яка регулює порядок розгляду судами справ про обмеження або поновлення цивільної дієздатності фізичних осіб, має суттєві прогалини. Так, чинні норми Цивільного процесуального кодексу України (статті 295–300) не передбачають обов'язковий перегляд судових рішень, винесених до 2017 року, в яких не було зазначено строку дії. Це створює умови для невизначеності у правовому статусі особи. Також існує питання щодо необхідності диференціації строку дії рішень залежно від стану здоров'я чи діагнозу особи.

Іншим проблемним питанням цієї теми є те, що законодавство не забезпечує належного механізму компенсації витрат за проведення судово-психіатричної експертизи та процедури опіки над особою на період процесуальних дій, що потребує додаткового врегулювання. Відсутність чіткої процедури оплати експертиз та недосконалість механізму забезпечення прав осіб з інвалідністю у цивільних справах створюють системні труднощі як для учасників процесу, так і для судів у зв'язку з чим постає питання щодо необхідності відповідних змін в законодавстві стосовно звільнення таких осіб від сплати за проведення судово-психіатричних експертиз, а також забезпечити перегляд судових рішень про обмеження дієздатності, винесених до 2017 року.

6. Проблемні моменти стосовно визначення підстав для припинення відставки та позбавлення звання судді у разі допущення суддею у відставці поведінки, яка є несумісною зі статусом судді.

Під час щорічного моніторингу за 2023 рік досліджувалась низка проблем, пов'язаних з дисциплінарною відповідальністю суддів, в тому числі стосовно зупинення розгляду заяв суддів про відставку у випадку триваючих дисциплінарних проваджень щодо таких суддів. В цьому контексті було висвітлено проблематику уникнення деякими судьями дисциплінарної відповідальності шляхом виходу у відставку, й звернено увагу на необхідність вдосконалення підстав та механізмів завершення розгляду усіх дисциплінарних скарг щодо таких суддів.

Поряд з цим, потребує вивчення питання можливого припинення відставки тих суддів, які під час перебування у відставці допускають поведінку, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, чи вчиняють інші дії, які мають ознаки дисциплінарного проступку судді. Зокрема, необхідно визначити підстави для припинення відставки та позбавлення статусу судді у разі допущення суддею у відставці поведінки, яка є несумісною із званням судді, а також встановити порядок розгляду питання про припинення відставки та позбавлення статусу судді у разі допущення суддею у відставці поведінки, яка є несумісною із званням судді.

